

lősödik. A veremek közül 6 leletanyaga alapján a késő rézkori badeni kultúrához tartozik, további kettőben nem találtunk leletanyagot. Szintén a késő rézkorba tartozik egy szabálytalan, egyenes aljú, nagyobb méretű gödör is. A késő rézkori gödrök között egy DNy-ÉK irányú, keskeny, sekély, mindkét végén lekerekített árokszakszt is feltártunk. Ez a késő rézkori objektumoknál későbbi, leletanyag azonban nem került elő a betöltéséből.

A rézkori objektumoktól K-re elszórtan 6, leletanyag nélküli cölöplyuk, továbbá köztük egy, a D-i szelvényfal alá nyúló, jellegtelen őskori leletanyagot tartalmazó és egy szintén leletanyag nélküli hengeres falú gödör került elő.

A lelőhely K-i, a Kozár-Borzó patak felőli része meredek, erősen erodált felszínt mutatott a humuszolás után. A lejtő aljában, a patakhoz közeli részen két késő vaskori gödröt tártunk fel. Az egyik egy ovális, teknős aljú, sekélyebb, a másik egy nagyméretű, téglalap alakú, egyenes aljú gödör volt. A domboldal kavicsos-agyagos talajrétegei részben elfedték ezeket. Egy további kerek, függőleges falú kelta gödör a D-i lelőhelyrészen, a domboldal magasabb részén került elő.

A lejtős domboldal közepén egy É-D irányú, az erózió által erősen rongált, sekély késő középkori-kora újkori árok maradványát tártuk fel. Mindössze két kovacsolt vasszeg került elő a betöltéséből.

Zanat I/2 lh.: A lelőhely Pap-földek-dűlő DK-i részében, egy a környezetéből kiemelkedő domb D-i oldalán helyezkedik el. Az új 86. sz. út nyomvonalában 1999-ben feltárt lelőhely folytatása É-i és D-i irányban. É-i nagyobbik részét egy ÉNy-DK irányú vízelvezető árok és egy mezőgazdasági út szeli ketté. A 6320 m²-nyi lehumuszolt területen 120 régészeti jelenséget tártunk fel. Ezek túlnyomórészt cölöplyukak, amelyek a lelőhely É-i területén góccokat alkotva kerültek elő. Jelentős hányaduk ÉNy-DK-i vagy DNy-ÉK-i sorokat alkotott, mások rendszertelenül egymás közelében vagy különállóan helyezkedtek el. Egy részükből bronzkori kerámiatöredékek kerültek elő.

A 86. sz. főúttól É-ra elterülő lelőhelyrész DK-i részén egy DNy-ÉK tengelyű bronzkori felszíni épület négy sorban elhelyezkedő cölöplyukai jelentkeztek, ezek az épület DK-i oldalán kettős szerkezetűek. A cölöplyukak között néhány kisebb méretű sekély gödrön kívül egy nagyobb, kiöblösödő verem is előkerült. Az utóbbiak a cölöplyukakénál jellegzetesebb, de nem túl nagy mennyiségű kerámiaanyaga alapján a kora bronzkorra keltezhetők.

A 86. sz. főúttól D-re húzódó keskeny sávban egy nagyméretű bronzkori gödörkomplexumot tártunk fel. A több egymás mellé ásott, több-kevesebb leletanyagot tartalmazó kisebb-nagyobb gödröt előbb egy kevert sárgásbarna, majd egy fekete, több leletanyagot tartalmazó réteg fedte le. A gödrök a betöltésük alapján két szakaszban, nagyjából egyszerre töltődtek fel.

A lelőhely É-i sávjának Ny-i részén több római kori jelenség is előkerült: néhány erősen faszenes betöltésű cölöplyuk, melyekben a tulajdonképpeni oszlop helye

is megfigyelhető volt, egy keskeny, rövid árok, valamint két gödör. Ezek közül az egyik egy nagyobb méretű szemetesgödör, melynek alján legalább két szarvasmarha (Nyerges Éva meghatározása) darabolt csontjait találtuk meg. A másik egy szögletesedő, egyenes aljú sekély jelenség, D-i részén egy nagyobb fazék darabjaival. A lelőhely középső részén egy É-D irányú árokrendszert figyeltünk meg, ez azonban a bontás során recens jelenségnek bizonyult.

Munkatársak: Varga Krisztina, Basticz Zoltán régészek, Bótsch Enikő, Csuti Tamás, Halász Ferenc, Hekli Hajnalka, Kolonits László, Kovács Zsanett, Móricz Eszter, Vágusz Anina, Vámos Gábor régésztechnikusok.

SKRIBA PÉTER

429. Szomor, Parkfalu

(Komárom-Esztergom megye) B

2008 májusában áramvezeték fektetéséhez kapcsolódóan régészeti megfigyelést folytattam a településrészen. A területen egy új régészeti lelőhely objektumfoltjait (égett kemencefelület, földbe ásott gödrök) figyeltem meg a kiásott árok oldalában, a hányóban pedig késő bronzkori oldaltöredékeket találtam közepes és nagy mennyiségben.

LÁSZLÓ JÁNOS

430. Szomód, Hosszú-dűlő

(Komárom-Esztergom megye) B

2008 tavaszán próbafeltárást végeztünk a 427/3 hrsz. területen, melynek célja a tervezett gázvezeték nyomvonalába eső lelőhely kiterjedésének és intenzitásának meghatározása, valamint az esetlegesen szükséges megelőző feltárás mértékének megállapítása volt. Március 6-án helyszíni szemle során megállapítottuk, hogy a beruházó már megkezdte a lakópark úthálózatának, valamint vízhálózatának kiépítését. A Jókai Mór utcára merőlegesen épülő úttól É-ra a szántásban tudtunk megfigyelni alacsony intenzitású lelőhelyre utaló őskori kerámiatöredékeket. A próbafeltárás során az első objektumfoltok a Jókai Mór utcára merőlegesen épülő út melletti árokban mutatkoztak. Három objektumot tártunk fel. Az előkerült leletanyag alapján a lelőhely a mészbetétes edények kultúrájához tartozó települést rejti. A lelőhely a domb magasabban álló területeire korlátozódik.

SCHMIDTMAYER RICHÁRD

431. Szomód, Tókút

(Komárom-Esztergom megye) B, V, LT, Ró, A, Á

2008. május 27. és augusztus 30. között próbafeltárást végeztünk a tervezett lakópark területén. Cél annak megállapítása volt, hogy a V. Vadász Éva és Vékony Gábor, majd Kisné Cseh Julianna terepbejárása alapján feltérképezett régészeti lelőhely (Szomód 7. lelőhely)

érinti-e, s ha igen mennyiben a tervezett beruházás helyét.

Ennek érdekében a tervezett épületek (egy utca) középső tengelyében, azaz minden tervezett lakóház közepén egy-egy 2,5×8 m nagyságú szelvényt nyitotunk. Összesen 31 szelvénnel mintegy 700 m² területet tártunk fel. Megállapíthattuk, hogy a terület az őskortól (késő bronzkor) a korai Árpád-korig lakott volt. A feltárás Ny-i oldalán az 1–2. szelvényben ugyan a kultúrréteg még megfigyelhető volt, de objektum már nem került elő. Itt a 17. szelvényig, ahol egy mély, feltételezésünk szerint védelmi célokat szolgáló vagy területet jelölő árok került elő, az objektumok főleg anyagnyerő gödrök, sekélyebb-mélyebb árkok voltak (kivéve a 15–16. szelvényt). A leletanyag zöme a késő bronzkori halomsíros kultúrához köthető, de néhány objektum kelta és római kori, illetve kora Árpád-kori, szórványosan pedig a Hallstatt-kultúra emlékének is előkerült.

Jóval gazdagabbnak bizonyult az említett ároktól K-re fekvő oldal, ahol épületalapok, több rétegben szabdtéri kemencék (23. szelvény), nagyméretű méhkas alakú tárológödrök (egyik közepén oszlopnyommal), és egy nagyméretű, ívelődő, faragott s csapolásra utaló kövekkel rakott épület omladéka, a kövek között oszlopnyomokkal került elő. A gazdag leletanyagban, késő avar és kora Árpád-kori kerámiatöredékek, nagy mennyiségű állatcsont, díszített paticsmaradványok, fémeszközök szerepelnek. A késő bronzkori objektumokból a kerámiatöredékeken és állatcsontokon kívül egy bronztű került elő. Az állatcsontok közül több megmunkált, s a kövek között is nagy mennyiségű megmunkált kő – köztük kettő bordásan faragott –, kézimalom töredéke került elő. A 23. szelvényben előkerült agyagba rakott kövekből épült kemencék használata során mind a kövek belső oldala rendkívül megégett, könnyen törhetővé vált, mind pedig a körülötte levő föld kvarcosan feketére égett, ami rendkívül magas hőfokra utal. A 30–31. szelvényekben is kerültek elő egyik oldalukon égett kövek, s mindkét szelvényből olvadékuk is.

A késő avar és kora Árpád-kori szelvényekben és objektumokban mutatkozó vastag hamus, égett réteg a település pusztulására ad magyarázatot, ami az eddig előkerült leletanyag alapján a tatárjárást megelőző időszakra tehető. A település – az eddig rendelkezésre álló adataink alapján – É, ÉK-i irányban folytatódik, Ny-i széle meghatározható, D-i szélét pedig a tervezett vezetékek és szolgalmi út megépítéséhez kapcsolódóan fogjuk tudni pontosítani.

KISNÉ CSEH JULIANNA

432. Szögliget, Szádvár

(Borsod-Abaúj-Zemplén megye) Kö

2007. október 26–28. között, 2007. november 9–11. valamint 2008. február 15–17. között végeztük el a Szádvár épület- és mikrodomborzati műszeres felmérését. Előzőleg a nemzeti park felügyeletével a bozótos

erdővel, cserjékkel fedett vár területén és a körítőfalak külső oldalán kiirtották a növényzetet, így a teljes vár átláthatóvá, mérhetővé vált.

A vár rendkívül gazdag álló falelemekben. Ezek kiszerkesztése már önmagában elegendő lenne a vár jelentős részletének alaprajzi megjelenítéséhez. Azonban jelen kutatással elkészült Szádvár teljes alapfelmérése, épület- és mikrodomborzati felmérése. A kutatások során összesen 7387 azonosított pontot mértünk fel több mérőállomással. Felmérésre került az összes meglévő felmenő fal, falsík, falmagcsonk. Ezzel a vár jelenlegi állapotát rögzítettük, amely alkalmas egyrészt egy háromdimenziós épület- és terepmodell létrehozására, valamint az állagmegóvás és egyéb építészeti munkák tervezésére. Emellett elkészítettük a terep precíz és részletes mikrodomborzati mérését, azaz azokat a jelenségeket is felmértük, amelyek régészetileg értelmezhetőek, leomlott falak nyomvonaláról adhatnak tájékoztatást.

SZÖRÉNYI GÁBOR ANDRÁS

433. Táplánszentkereszt határa

(Vas megye) B, Rő, Kö, I

A Szombathely–Hévíz közötti 400 kV-os távvezeték Vas megyei szakaszának építését megelőzően régészeti feltárást végeztünk a település több pontján.

Alsó réti legelő: 2008. október 15-én a 18. oszlophely „C” lábának markolása során a vastag, fekete áthumuszolódott öntéstalaj alatt, sárgás, agyagos altalajon 45 cm-en, egy lekerekített sarkú, erősen fekete betöltésű sírgödör beásása jelentkezett. Tájolását tekintve ÉK–DNy irányú. A terület a Gyöngyös-patak bal partján egy kisebb magaslaton, a hajdani ártér szélén helyezkedik el.

Ennek során a 0301 hrsz. ingatlanon október 22. és november 1. között 56 m²-t kutattunk: 3 objektumot és szórvány leleteket találtunk. Az egyik jelenség, melyet korábban sírgödörnek gondoltunk, nem tartalmazott emberi csontokat, Ny-i felében mindössze egy kutya koponyáját találtuk meg, néhány középkori kerámiával együtt. A másik 2 objektum igen sekély, leletszegény, valószínűleg középkori gödrök.

Mohácsi mezőtől K-re: A terület a Szombathely–Nagykanizsa vasútvonaltól D-re a Kajdi-főcsatornától DNy-ra egy széles plató tetején helyezkedik el (Hrsz.: 0155/1). Novemberben a 29. oszlophely „B” lábának markolása során 35 cm mélyen egy nagyobb középkori gödör jelentkezett, benne kerámia- és paticsmötredékek. Megelőző régészeti feltárássra is sor került.

Országút és Ér közötti dűlő: A 012 hrsz. területen (22. oszlophely) a szakfelügyelet során egy erősen fekete betöltésű gödör jelentkezett az oszlophely „C” lábának egyik sarkában. A megelőző feltáráson összesen 7 objektumot találtunk. Egy késő bronzkori, esetleg kora vaskori gödörben több nagy hombáredény, egy turbántekercsdíszes peremű tál és két nagyméretű őrlőkő alsórésze került elő. A többi 6 objektum kora biztosan